

NORA

Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Begrippenkader

Voortgangsoverleg

Agenda

- Doelstelling
- Afgelegd proces tot nu toe
- Uitgangspunten
- Eerste resultaat
- Gewenste wijzigingen op NL-SBB
- Volgende stappen

Doelstelling

- **Doel**: Door toepassing van **eenduidige begrippen** wordt het mogelijk om informatie **beter vindbaar** te maken doordat de beschrijvingen van begrippen bij zoekopdrachten nieuwe ingangen biedt tot de informatie. Door de interoperabele beschrijvingen is van alle beschreven begrippen **altijd een eenduidige beschrijving** vanuit de primair verantwoordelijke organisatie **beschikbaar**. En last but not least is waar relevant altijd **de rationale** achter de beschrijving beschikbaar **door de verwijzing naar de bron** in wet- en regelgeving, standaarden, werkinstructies en afspraken. Dit zijn concrete stappen op weg naar een toegankelijke en transparante overheid. (bron: Nederlandse standaard voor het beschrijven van begrippen (**NL-SBB**))
- **Doelgroep**: architecten en collega's uit de publieke sector actief betrokken op dit thema

Afgelegd proces

- Voorjaar 2023: eerste verkenningen
- Najaar 2023: oprichting en bijeenkomst eerste bijeenkomst van deze groep
- Winter 2023/24: Kerngroep samengesteld om eerste uitgangspunten op te stellen en een eerste voorstel te maken voor een nieuw NORA Begrippenkader

Doel en Aanpak van eerste versie

- **Doel:** opstellen van een beperkt begrippenkader voor de architectuur van de Nederlandse overheidsdienstverlening, waarvoor geldt dat zij breed gebruikt kan worden.
- **Aanpak:**
 - we categoriseren begrippen naar het NORA-Vijflaagsmodel
 - Grondslag
 - Organisatie
 - Informatie
 - Applicatie
 - Netwerk
 - en voegen een thematische doorsnede daaraan toe.
 - Toegang (IAA),
 - IBP,
 - Gegevensuitwisseling,
 - Basisconcept Dienstverlening
 - "Non-functionals" (ISO25010)

Criteria voor opname in het NORA Begrippenkader

- Begrip dat nodig is voor begrijpen van de architectuur van de overheidsdienstverlening
- Generieke begrippen die familielid-overstijgend zijn.
- Begrippen die voor een afspraak, standaard of voorziening van belang zijn
- "Van Dale"- begrippen die van groot belang zijn, nemen we wel op met een toelichting over het juiste gebruik daarvan.
- Begrippen die voorkomen in de diverse NORA/GDI Werkgroepen, zijn tevens kandidaat voor NORA Begrippenkader.

Spelregels

- Indien een term behoort tot meerdere lagen, voegen we deze toe aan de overkoepelende laag **Basisarchitectuur**
- Bij (ogenschijnlijk) dezelfde begrippen hanteren we de volgende uitgangspunten:
 - Als een begrip in meerdere werkingsgebieden wordt gebruikt, maar met dezelfde betekenis, dan plaatsen we het begrip daar waar de definitie **primair** wordt opgesteld. Anders dienen we het begrip meerdere keren op te nemen met de verschillende definities uit de betreffende werkingsgebieden.
 - In een situatie waarin twee of meer begrippen met **dezelfde aanduiding** daadwerkelijk verschillende definities heeft, kan dit met de eigenschappen als **werkingsgebied** of **context** nader gedefinieerd worden.
 - We gebruiken een **specialisatierelatie (broader/narrow-relatie)** als een begrip een aangepaste verbindende definitie heeft in een ander werkingsgebied. Dan is het begrip een specialisatie van het generiekere begrip.
- We nemen geen **organisatienamen** en/of **productnamen** op.

Spelregels

- Voorkeur voor het Nederlands bij het aanduiden van begrippen:
 - Bijvoorbeeld: *gegeven* i.p.v. *data*. Dit geldt ook voor samenstellingen, *databeheerder* wordt dan *gegevensbeheerder*.
 - Alleen als de Engelse term ingeburgerd is, wordt dat de voorkeursaanduiding, bijvoorbeeld *workflow*, heeft de voorkeur boven werkstroom.
- Aanduiding van begrippen zijn bij voorkeur in het enkelvoud (*gegeven* i.p.v. *gegevens*)
- Bij voorkeur nemen we geen adjectieven en werkwoorden op als enige aanduiding van een begrip. Dus niet *autoriseren* maar *autorisatie*. Uitzonderingen zijn onder andere USM-processen (*uitvoeren, verbeteren* etc.).
- M.b.t. **spaties en koppeltekens** volgen we de Nederlandse taalregels, liefst zoveel mogelijk aan elkaar geschreven behalve als het voor de leesbaarheid beter is om een koppelteken te gebruiken (om de 'Engelse spatie-ziekte' te voorkomen).
- Begrippen gebruiken we alleen kleine letters, behalve als het gaat om gangbare afkortingen, zoals API.

Spelregels

- Samenstellingen zijn begrippen waar de **samenstelling** der delen overeenkomt met de optelsom van de definities van de afzonderlijke begrippen.
 - Deze nemen we niet op, want deze definities zijn afleidbaar, bijvoorbeeld *gegevensbeheer*
 - Echter, dit gaat niet altijd op, bijvoorbeeld informatie-architectuur. In dat geval is het een zelfstandig begrip.
- We nemen geen begrippen op met een **te algemene betekenis**, bijvoorbeeld *waarde*. Dit zijn woorden die voorkomen in de Van Dale en waarvan de definitie ook van toepassing zijn voor het NORA begrippenkader.
- Als begrippen al zijn opgenomen in andere gepubliceerde begrippenkaders, verwijzen we hier naar (lieft via "adoptie" waarbij we wel het begrip met zijn eigenschappen tonen maar die niet zelf aanpassen).
- Voor het definiëren van begrippen hanteren we [ISO 704:2022](#)
- Als onderliggend model gebruiken we liefst 1-op-1 [NL-SBB](#) als standaard voor het beschrijven van begrippen (mogelijk aangevuld met attributen die we nodig achten voor het beheer en de beschrijving).

Gewenste wijzigingen op NL-SBB

- Spelregel: als onderliggend model gebruiken we liefst 1-op-1 [NL-SBB](#) als standaard voor het beschrijven van begrippen.
- Eerder is vanuit dit Expertteam een document met wijzigingsvoorstellen ingediend bij SBB: https://www.noraonline.nl/wiki/Review_van_NL-SBB
- Analyse van wat wel en (nog) niet gehonoreerd is: <document/link volgt>
- Mogelijke aanvullende wens: opnemen van relaties "is vervangen door" en "vervangt".
 - Met name voor begrippen die de status "verouderd" hebben gekregen is het van belang om te weten wat dan het vervangende begrip is dat nu wordt gehanteerd. Andersom is het verhelderend om te weten dat een nieuw begrip een ondertussen verouderd begrip heeft vervangen (In [DCMI Metadata Terms](#) zijn de attributen [dcterms:isReplacedBy](#) en [dcterms:replaces](#) hiervoor beschikbaar).

Volgende stappen

- Selectielijst in deze groep afstemmen (offline)
- Definities aanvullen, verbeteren in de kerngroep en vervolgens in deze groep verspreiden en laten becommentarieren
- Voorstel voor governance van NORA Begrippenkader
- Overleg met de werkgroepen mbt Thema's
 - Gegevensuitwisseling
 - Toegang / IAM
- Beheer en tooling van NORA Begrippenkader inrichten.